Діагностичні ознаки переходу відкритого пневмотораксу у напружений пневмоторакс

Мета: визначити за зовнішніми та клінічними ознаками, коли відкритий пневмоторакс переходить у життєво небезпечний напружений стан.

Важливо: напружений пневмоторакс — невідкладний стан. Його підозрюють насамперед за швидким погіршенням дихання та кровообігу; не слід чекати підтвердження рентгеном.

Карта візуальних і діагностичних ознак

Ознака	Що спостерігаємо
1. Дихання	Різке посилення задишки, утруднене або майже відсутнє дихання на ураженому боці. Людина не може нормально говорити через нестачу повітря.
2. Ціаноз	Синюшність губ, язика або нігтьових лож — ознака вираженої нестачі кисню.
3. Положення грудної клітки	Уражена половина грудної клітки може бути малорухомою та розширеною; екскурсія грудної клітки асиметрична.
4. Зміщення трахеї	При тяжкому напруженому пневмотораксі трахея може відхилятися від ураженого боку. Це пізня й не завжди наявна ознака, тому її відсутність не виключає стан.
5. Пульс і кровообіг	Прискорений слабкий пульс, падіння артеріального тиску, блідість, холодний піт, виражена слабкість. Можливий розвиток обструктивного шоку.
6. Свідомість	Неспокій, тривога, сплутаність свідомості, сонливість або втрата свідомості через погіршення оксигенації та кровообігу.
7. Яремні вени	Можливе набухання шийних вен через підвищення внутрішньогрудного тиску та порушення венозного повернення.
8. Аускультація	Дихальні шуми на ураженому боці різко ослаблені або не вислуховуються.
9. Перкусія	Над ураженою половиною грудної клітки може визначатися коробковий/тимпанічний перкуторний звук через наявність повітря.
10. Динаміка стану	Ключова ознака переходу: швидке, прогресуюче погіршення дихання та кровообігу після початкового відкритого пневмотораксу.

Головна відмінність

Відкритий пневмоторакс → повітря вільно сполучається з атмосферою через рану грудної клітки.

Напружений пневмоторакс → повітря накопичується в плевральній порожнині під тиском, стискає легеню, зміщує середостіння та перешкоджає венозному поверненню до серця.

Ознаки, які мають насторожити найбільше

- раптове або швидко наростаюче утруднення дихання;
- різке падіння артеріального тиску та слабкий частий пульс;
- ціаноз;
- різке ослаблення/відсутність дихальних шумів з одного боку;
- наростання асиметрії рухів грудної клітки;
- порушення свідомості;
- ознаки обструктивного шоку.

Висновок: перехід відкритого пневмотораксу в напружений визначається не однією ознакою, а саме поєднанням наростаючої дихальної недостатності та порушення кровообігу. За підозри на напружений пневмоторакс потрібна негайна медична допомога.